

ERKÖLCSI DILEMMÁK

7-11 évesek

4-6 fős csoportok

**MINEK VAN
JELENTŐSÉGE?**

30-60 perc

Ez a tevékenység elősegíti az erkölcsi fejlődést, és stimulálja az etikai más gondolkodást. Segíti a gyerekeket abban, hogy fejlesszék és bővítsék egy adott helyzetre vonatkozó erkölcsi érzékenységüket, különböző nézőpontokat alakítsanak ki és döntéshozatali készségeket használjanak.

Arra ösztönzi a gyerekeket, hogy tisztában legyenek az erkölcsi döntéshozatal folyamatának összetettségével. A különböző erkölcsi dimenziók inkább impliciten meglévő érzéséből kiindulva halad az explicit tudatosítás felé.

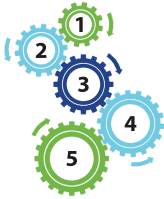

Rövid történetek, mesék vagy erkölcsi dilemmák példái (ezek lehetnek olyan mindennapi helyzetek, amelyekben az erkölcsi döntés meghozatala kihívást jelent).

Papírdarabok (A5), különböző színekben, rájuk írva az alábbi kulcsszavak egyike:

KÖTELESÉG, JOG, KÖZÖS JÓ, ÁRTALOM, TISZTELET, IGAZSÁGOSSÁG, GONDOSKODÁS, JELLEM (ERÉNY)

Egy zsák vagy egy kosár, amibe a papírlapokat behelyezhetjük.

1. Oszd fel az osztályt több kisebb csoportra (minden csoportban 4-6 taggal).

2. Hozd elő a papírlapokat különböző kulcsfontosságú erkölcsi fogalmakkal (KÖTELESÉG, JOG, KÖZÖS JÓ, ÁRTALOM, TISZTELET, IGAZSÁGOSSÁG, GONDOSKODÁS, JELLEM). Saját fogalmakat is hozzáadhatsz, még néhány egyszerűbb és könnyebben megragadható kifejezést is használhatsz, mint például ÉN, TÖBBIEK, KÖZÖSSÉG, FÖLD stb. Tedd mindet egy zsákba vagy kosárba. Minden gyermekcsoportnak véletlenszerűen ki kell választania egy darab papírt, és miután minden csoport választott, a csoport egyik tagja hangosan elolvassa a szót (az 1. csoporttól kezdve, tovább a többi csoport). A facilitátor ezt követően megvitatja az adott szót az egész osztállyal (mit jelent, mikor használjuk, mire vonatkozik, stb.). Ezután jön a következő csoport, ugyanígy. A feladat, hogy addig vitassák a koncepciót, amíg a gyerekek számára nem lesz teljesen világos. Amikor minden csoportnak megvan a fogalma, és amikor mindezt megvitatják, akkor jutottunk a következő lépéshez.

3. A következő szakaszban ossz meg az egész osztállyal egy olyan történetet, amely erkölcsi dilemmát vagy nehéz erkölcsi döntést tartalmaz, a történet végén meg kell hozni ezt a döntést (használhatsz meséket, történeteket, mindennapi életből vett példákat, rövid történeteket, amelyeket a gyerekek ismernek: rajzfilmekből származó példákat stb.)

Egy mindennapi életből vett példa: Tamás játékonyságból újságot (Fedél nélkült) vásárol egy hajléktalan embertől az utcán, amiért az 200 forintot kér. Tamásnak nincs aprója, így odaad egy 500 forintost és arra számít, hogy visszakap 300 forintot. A hajléktalan odaadja Tamásnak az újságját, és azt mondja: "Köszönöm, viszont látásra". Tamás zavarban van. Mit kellene tennie? Kérnie kellene a visszajárót? Vagy hagyja annyiban és felejtse el?

4. Most véletlenszerűen válassz ki egy csoportot, és az az első, akinek elő kell állnia egy döntési javaslattal, ami valamilyen módon kapcsolódik a papíron lévő erkölcsi koncepcióhoz. Pl. Hogyan befolyásolja a döntés a történetben szereplő személyek jogait, ártunk-e valakinek a döntésünkkel, hogyan befolyásolja a döntésünk a történetben szereplő másik személyt, hogyan hathat a döntésünk a döntéshozó jellemére, mi vezet a legnagyobb jóhoz vagy mi az, ami a legkisebb ártalommal jár? A fenti példánál maradván a kiválasztott csoport által a papírra írt fogalom lehet az IGAZSÁGOSSÁG, és az egyik vita szólhat arról, hogy az az igazságos, ha Tamás visszakapja a 300 forintját.

A csoport tagjainak először saját javaslataikat kell megfogalmazniuk. Ezután más csoportok is segíthetnek nekik ötleteikkel. A válaszokat is röviden megvitathatjátok az osztályban. Ezután folytassa egy másik csoport egy másik erkölcsi fogalommal. Ismételd meg ezeket a lépéseket mindaddig, amíg minden csoport sorra nem kerül. Ne feledd, a cél nem az, hogy megtaláljuk a helyes megoldást az erkölcsi problémára, hanem hogy tisztában legyünk a helyzet erkölcsi összetettségével, és erkölcsi érzékenységet teremtsünk a helyzet morálisan releváns aspektusaira.

5. A tevékenységet itt be is fejezheted, vagy tovább is léphetsz. Próbáljátok átgondolni, közösen az összes csoporttal, hogy hogyan lehetne tovább lépni az erkölcsi dilemma történetében (próbálj legalább 3 vagy 4 alternatívát kigondolni. Például: Tomi visszakér 300 forintot; Tomi egyszerűen csak elmegy; Tomi azt mondja a hajléktalan férfinak: "Kérlek, fogadd el a maradék 300 forintot ajándékba tőlem"; Tomi kér egy második példányt is az újságból.). Az alternatívákat a táblára írd, így mindenki láthatja őket.

6. Ebben a lépésben megvitathatjátok, mi lenne a legjobb döntés ebben az esetben. Van-e optimális megoldás? Miért van, vagy miért nincs? Vegyétek részt egy rövid szokratikus párbeszédben a csoporttal. A cél nem az, hogy mindenki egyetértsen, hanem az kritikusan gondolkodjon az erkölcsi dilemmáról.